

**DET KONGELIGE
UTENRIKSDEPARTEMENT**

Utenriksministeren

Til Nordisk råd
ved Utvalget for et Holdbart Norden

Oslo, 6. mai 2022

**Svar på E5/2022 om menneskerettigheter, virksomhedsansvar og
andvendelse af naturressourcer**

Det norske formannskapet i Nordisk ministerråd har mottatt skriftlig spørsmål E5/2022 fra Nordisk råds utvalg for et Holdbart Norden.

Spørsmålet er rettet til de nordiske lands regjeringer og lyder;

1. Vil de nordiske regjeringer redogøra for om de støtter en juridisk bindande FN-avtalet om transnationella företags ansvar før manskliga rättigheter (Binding Treaty), og om de nordiske regjeringer er aktive i forhandlingsprocessen, samt regjeringarnas til at forhandlinger giver et tilfredsstillande resultat?
2. Vil de nordiske regjeringar utreda ifall landerens nuvarande nationella regelverk och lagstiftning ar tilrackliga for att sakra att statliga investeringar utenfor Norden tar i beaktande manskliga rättigheter og aganderett til narurresurser?

Følgende svar som er innhentet fra de nordiske lands regjeringer;

Svar fra den norske regjeringen

Norge har vært i forkant globalt når det gjelder ansvarlig næringsliv helt siden etableringen av FNs prinsipper om ansvarlig næringsliv – UN Guiding Principles on Business and Human Rights (UNGPs). UNGP (2011) er den rådende internasjonale normen for næringslivets ivaretagelse av MR, og er inkorporert i OECDs retningslinjer for flernasjonale selskaper. Norge har vært og er pådriver for å fremme UNGP i FNs menneskerettighetsråd. Norge har ledet kjernegruppen for MR og næringsliv i FNs menneskerettighetsråd i Genève, og nylig overlevert formannskapet til Sveits.

Utviklingen på feltet er dynamisk og flere nasjoner deriblant Norge har vedtatt en nasjonal lov på feltet – lov om virksomheters åpenhet og arbeid med grunnleggende menneskerettigheter og anstendige arbeidsforhold, den såkalte åpenhetsloven, som trer i kraft 1. juli i år. Åpenhetsloven bygger på UNGP og OECDs prinsipper om ansvarlig næringsliv, og stiller krav til hvordan større virksomheter skal arbeide for å ivareta menneskerettigheter og arbeidsforhold i egen virksomhet, leverandørkjede og hos forretningspartnere. Loven pålegger virksomhetene blant annet å utføre aktsomhetsvurderinger og informere forbrukere, investorer, interesseorganisasjoner og andre som ber om informasjon. EU-regelverk på feltet har også vært ventet, og 23. februar 2022 la EU-kommisjonen frem forslag til regler om bærekraftig selskapsledelse (corporate sustainability due diligence). Kommisjonen foreslår blant annet at de største virksomhetene skal utføre aktsomhetsvurderinger knyttet til menneskerettigheter og miljø. Forslaget bygger også på OECD og UNGP.

Når det gjelder prosessen om et rettslig bindende instrument om næringsliv og menneskerettigheter går den tilbake til 2014. FNs menneskerettighets råd vedtok, på initiativ fra Sør-Afrika og Ecuador, med knapt flertall, å etablere en mellomstatlig arbeidsgruppe (Intergovernmental Working Group) for å utarbeide et internasjonalt bindende instrument for regulering av «transnasjonale selskaper». Forhandlinger i den mellomstatlige arbeidsgruppen, ledet av Ecuador, har pågått siden 2015, og resultert i flere konvensjonsutkast. Siste møte i arbeidsgruppen fant sted i oktober i fjor.

Kritikken og polariseringen i forhandlingene har vært betydelige. Prosessen har vært beskyldt for å ha være lite inkluderende og polariserende.

Norge har hittil ikke deltatt i forhandlingene for ikke å legitimere prosessen. Det har blitt vurdert at forhandlingene har stått i kontrast til og ikke bygget på de universelle UNGP prinsippene.

Vurderingen blant likesinnede er at inntrykket om at konvensjonssporet og UNGP ekskluderer hverandre er blitt mindre. Det har skapt noe mer rom for dialog.

Norge vil, som EU-landene, være til stede i rommet på det neste forhandlingsmøtet og tilkjenne sin holdning til konvensjonsarbeidet i tråd med likesinnede land. Dersom EU blir enige om et forhandlingsmandat, vil Norge revurdere sin posisjon om ikke å delta i forhandlingene.

Svar från den finländska regeringen

Svar på del 1.

I enlighet med programmet för Sanna Marins regering ska Finland i samarbete med näringslivet ta fram bindande bestämmelser om företagsansvar som en del av det reformarbete som sker inom ramen för FN och OECD. I enlighet med

regeringsprogrammet utreds möjligheten att stifta en lag om företagsansvar på EU-nivå som är baserad på omsorgsplikten och på en nationell lag om företagsansvar.

Finland fortsätter att aktivt följa förhandlingsprocessen och påverkar förhandlingarna i enlighet med de ovan nämnda målen som en del av EU. Finland anser dessutom att EU bör sträva efter att påverka förhandlingsprocessen utifrån en omfattande juridisk bedömning och omfatta både det nuvarande förslaget till förhandlingstext och eventuella alternativa tillvägagångssätt. Finland anser att det är viktigt att EU på ett konstruktivt sätt strävar efter att finna en global lösning med beaktande av utvecklandet av EU:s framtida lagstiftning om företagsansvar och behovet av att trygga lika konkurrensförutsättningar för företagen.

Det centrala problemet just nu enligt Finlands uppfattning är det bristfälliga nationella verkställandet av befintliga internationella åtaganden i många stater. Finland anser att avtalets grundtanke är viktig, men för att de grundläggande målen i avtalet ska uppnås krävs det att rättsstatsutvecklingen i staterna stöds. Finland delar EU:s prioriteringar om att mervärdet av ett eventuellt rättsligt bindande dokument är att man säkerställer ett effektivt rättsskydd för offren och en internationellt enhetlig verksamhetsmiljö. Finland ska sträva efter att internationella, EU-baserade och nationella bestämmelser och andra åtgärder bildar en tydlig helhet.

Svar på del 2.

Finland har förbundit sig till FN:s vägledande principer för företag och mänskliga rättigheter. Finland offentliggjorde som fjärde land i världen sitt genomförandeprogram för FN:s principer. I enlighet med genomförandeprogrammets anda finansierade Finland åren 2018–2021 ett projekt för kompetensutveckling i fråga om offentliga finansieringsinstrument. Projektet genomfördes av den icke vinstdrivande internationella organisationen Shift. Projektets [mellanrapport](#) publicerades i december 2019 och slutrapporten publiceras 2022.

Utvecklingsfinansiären och påverkansinvesteraren Finnfund använder FN:s principer som referensram för att hantera sina konsekvenser för de mänskliga rättigheterna. Finnfund har integrerat människorättsperspektivet i ledningen och i investeringsprocessen samt i den hantering av riskerna i fråga om miljön och samhällsansvaret som görs som en del av investeringsprocessen. Diskussionerna med olika intressentgrupper och sakkunniga hade en central roll i beredningen av Finnfunds [riktlinjer för de mänskliga rättigheterna](#). Arbetet med att utveckla verktyg och processer fortsätter. Från och med den 1 januari 2019 har Finnfund tillämpat riktlinjerna för mänskliga rättigheter på alla nya investeringsbeslut och i tillämpliga delar också på de befintliga investeringarna.

Finlands exportkreditinstitut Finnvera [har förbundit sig](#) till FN:s vägledande principer för företag och mänskliga rättigheter och följer i sin exportgaranti- och exportkreditverksamhet OECD:s rekommendation Common Approaches på samma

sätt som andra exportgarantiinstitut. Finnvera reviderade sin hantering av miljörisker och sociala risker 2019. I och med reformen överskrider bedömningen av konsekvenserna och riskerna samt hanteringen av exportgarantiprojekt miniminivån i OECD:s Approaches-rekommendation. Riskerna för de mänskliga rättigheterna blev synligare i den reformerade politiken, och FN:s principer inkluderas mer systematiskt i Finnveras omsorgsplikt vid bedömningen av de projekt som finansieras. Finnvera konsulterar intressentgrupperna som en del av reformprocessen. Den reviderade politiken stärktes i Finnveras styrelse, och de riktlinjer som ingår i den reviderade politiken togs i bruk stegvis under 2020.

Europeiska kommissionen offentliggjorde i februari 2022 [ett förslag till direktiv](#) om tillbörlig aktsamhet i fråga om hållbarhet i företagen. Eftersom förhandlingarna med kommissionen och medlemsländerna precis har inletts kan man ännu inte bedöma vilken inverkan propositionen har på olika offentliga finansieringsinstrument. Finland har också utrett eventuella nationella bestämmelser för företagsansvar. Arbets- och näringsministeriet offentliggör en bedömningspromemoria om de nationella bestämmelserna i mars 2022. I bedömningspromemorian granskas eventuella modeller för bestämmelserna och modellernas eventuella konsekvenser för de mänskliga rättigheterna, miljön och företagen.

Svar fra den svenske regjeringen

Fråga 1.

Sverige har verkat för och bidragit till policyutvecklingen avseende hållbart och ansvarsfullt företagande inom FN (UNGP:s och Global Compact) och OECD. Sverige har även varit drivande inom EU för att stärka företagande och mänskliga rättigheter. Sverige välkomnar därför den nya EU-lagstiftningen med krav på tillbörlig aktsamhet (*due diligence*), där företagen genom riskanalyser av deras värdekedjor ska säkerställa att mänskliga rättigheter och miljön respekteras. En lagstiftning på EU-nivå gör att den får större effekt och underlättar för företag att uppfylla de villkor som ställs eftersom de blir gemensamma för hela EU:s marknad.

Näringslivet har en mycket viktig roll att spela i arbetet för en hållbar utveckling och svenska företag bör fortsätta att ligga i framkant. Regeringen har en tydlig förväntan på svenska företag att agera hållbart och ansvarsfullt genom att arbeta för mänskliga rättigheter, jämställdhet, goda arbetsvillkor, miljö, klimat och korruptionsbekämpning. Företagens verksamhet skall inte orsaka, bidra eller vara kopplade till övergrepp eller kränkningar av mänskliga rättigheter eller miljöförstöring. För många svenska företag är hållbarhet en självklar del av deras verksamhet och affärsmodell.

Regeringens hållning till förhandlingarna om en FN-konvention för företagande och mänskliga rättigheter redovisades i plattformen för hållbart företagande (avsnitt 1.3.1) som lanserades december 2019. Sverige har närvarat vid alla förhandlingsrundor. Sverige har ställt sig bakom de klagande frågor som ställts av EU under

förhandlingsprocessen. Det är väsentligt att de regler som framförhandlas är genomförbara, långsiktiga och får den effekt vi eftersträvar.

Om befintliga, konventioner, regelverk och riktlinjer följdes skulle stora förbättringar ske – vilket är en av anledningarna till att Sverige uppmanar och hjälper länder att genomföra och följa bland annat OECD:s riktlinjer för multinationella företag, FN:s vägledande principer för företagande och mänskliga rättigheter samt FN:s Global Compacts 10 principer, samt att utveckla egna nationella handlingsplaner för företagande och mänskliga rättigheter. De flesta av EUs medlemsstater har liksom Sverige antagit sådana handlingsplaner.

Många av de länder som varit mest pådrivande för en global konvention är stater som saknar relevanta, nationella handlingsplaner och vars ambitioner för företagande och mänskliga rättigheter ofta ligger långt efter EU. Dessa länder måste ta sitt eget ansvar för att säkerställa att företag som verkar i deras länder samt deras nationella företag som verkar utomlands respekterar mänskliga rättigheter.

Fråga 2.

Svenska regeringen har en tydlig förväntan på svenska företag att agera hållbart och ansvarsfullt i sina investeringar. Detta inkluderar att arbeta för mänskliga rättigheter, jämställdhet, goda arbetsvillkor, miljö, klimat och korrupsionsbekämpning. Även Business Sweden, Exportkreditnämnden och Svensk Exportkredit arbetar med samma frågor och utgår bl.a. från OECD:s riktlinjer för multinationella företag och FN:s vägledande principer för företagande och mänskliga rättigheter i sin exportstödande verksamhet.

Svar fra den danske regjeringen

Svar på del 1:

Fra dansk side deler man EU's holdning til spørgsmålet om et internationalt juridisk bindende instrument. Således er man fra dansk side ikke afvisende over for et sådant, og finder, at et muligt internationalt juridisk bindende instrument ville kunne styrke beskyttelsen mod virksomhedsrelaterede menneskerettighedskrænkelser globalt. Dette ville dog bl.a. kræve, at et sådant instrument omfattede alle virksomheder, herunder statsejede virksomheder samt virksomheder, som ikke er multinationale, og nød bred støtte fra en kritisk masse af FN-lande på tværs af regioner. Det er ligeledes afgørende, at oprettelsen af et juridisk bindende instrument ikke obstruerer implementeringen af UN Guiding Principles for Human Rights and Business.

Svar på del 2 :

Danmark var med til at støtte udviklingen af FN's vejledende principper for erhvervsliv og menneskerettigheder (UN Guiding Principles for Business and Human Rights) og støtter aktivt at fremme implementering af principperne i praksis. Menneskerettigheder, klima, natur og miljø er helt centrale i Danmarks udviklingspolitiske strategi, Fælles om Verden.

Danske statslige investeringer i udlandet foretages overvejende gennem Danmarks udviklingsfinansieringsinstitution, Investeringsfonden for Udviklingslande (IFU), og fonde administreret af IFU, som er underlagt Udenrigsministeriet.

Udenrigsministeriet sætter retningslinjerne for IFU's virke, og IFU er pålagt at efterleve internationale standarder for bæredygtige og socialt ansvarlige investeringer, herunder FN's vejledende principper for erhvervsliv og menneskerettigheder. Disse er skrevet ind i IFU's politikker for blandt andet bæredygtighed og klima.

IFU har fokus på at skabe et stort samfundsafkast, og alle investeringer skal være grønne og bidrage til social inklusion. Fælles for IFU's investeringer er, at de skal være i overensstemmelse med eksisterende menneskerettighedsaftaler, forpligtelser, standarder og principper for at sikre retfærdighed. Som et led i IFU's investeringsbeslutning underlægges alle potentielle investeringer derfor en analyse af, om selskaberne agerer i tråd med ovenstående. Investeringselskaber skal endvidere efterleve IFC's Performance Standarder og, som et led i IFU's aktive ejerskab, så pålægges de løbende at afrapportere på overholdelse af IFU's politikker.

Svar fra den islandske regjeringen (engelsk)

Nordic countries have received the questions E5/2022 from the Nordic Council's Committee for a Sustainable Nordic Region.

Svar på del 1.

Iceland's fundamental policy regarding human rights is integrated into all areas of foreign policy. Iceland has ratified all major international conventions and agreements on human rights and encourages other states to do the same and advocates for the implementation of said conventions and agreements.

Iceland support the UN Guiding Principles on Business and Human Rights established in 2011. The UN Guiding Principles are the main international framework for the business sector to respect human rights together with the OECD Guidelines for Multinational Enterprises.

Iceland has accepted a recommendation received at its third cycle of Universal Periodic Review in January 2022 on finalizing the development of Iceland's National Action Plan on Business and Human Rights in line with the UN Guiding Principles on Business and Human Rights with the aim of promoting respect for human rights in business.

The Ministry of Business and Culture has started a process to create a National Action Plan on business and human rights for the implementation of the UN's Guiding Principles on Business and Human Rights. Such a plan will be developed in cooperation with the Ministry for Foreign Affairs and in close collaboration with the business sector. The national plan should be finalized in 2022.

On 21 September 2021 Iceland adopted the Act on Markets in Financial Instruments (Act no. 115/2021) that implemented both MiFID II and MiFIR into the Icelandic national legal order. The objective of the act is to ensure transparency, enhance investor protection and increase investor confidence. EU regulations on human rights and business have also been under discussion and the European Commission presented a proposal for a Directive on Corporate Sustainability Due Diligence and amending Directive (EU) 2019/1937 on 23 February 2022. The objective of the directive is, i.a. to improve corporate governance practices to better integrate risk management and mitigation processes of human rights and environmental risks and impacts, including those stemming from value chains, into corporate strategies. It also emphasizes that an increasing number of EU companies are using value chain due diligence as a tool to identify risks in their value chain and build resilience to sudden changes in the value chains by using the existing international voluntary standards on responsible business conduct, as the UN Guiding Principles on Business and Human Rights and the OECD Guidelines for Multinational Enterprises.

Svar på del 2:

In June 2014, the UN Human Rights Council adopted an initiative, lead by South Africa and Ecuador, to establish an open-ended intergovernmental working group for the elaboration of an International Legally Binding Instrument on Transnational Corporations and other Business Enterprises with respect to human rights (IGWG). The negotiations have been ongoing for seven years, or since 2015, with several outcomes. Iceland has not participated in the negotiations, nor legitimized the process, and been hesitant with the process and what it can add to the existing international voluntary standards on responsible business conduct. Iceland has not decided to participate in the upcoming negotiations but will revisit if the EU agrees on a negotiating mandate.

Med vennlig hilsen

Anniken Huitfeldt